

KIRIKKALE KESKİN T TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/54

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 31.08.2022 tarihli ve 2022/581 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
KISALTMALAR	ii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER.....	2
2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER	2
2.2. KURUM PERSONELİ	3
2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER.....	4
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	4
3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR.....	4
3.1.1. Koşullar/Odalar.....	4
3.1.2. Kurum Kapasitesi	5
3.1.3. Isınma ve Havalandırma.....	5
3.1.4. Suya Erişim.....	5
3.1.5. Hijyen Koşulları	6
3.1.6. Kamera ve Yangın Söndürme Sistemi	6
3.2. YÖNETİM VE PERSONELİN TUTUMU	7
3.2.1. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri	8
3.3. DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM.....	8
3.4. SOSYAL, KÜLTÜREL, MESLEKİ, EĞİTSEL VE SPORİF ETKİNLİKLER	9
3.5. SAĞLIK VE BESLENME.....	11
3.5.1. Revir	11
3.5.2. Psiko-sosyal Servis	13
3.5.2. Beslenme.....	14
3.5.3. COVID-19 Önlemleri	15
4. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	16
4.1. DEĞERLENDİRME	16
4.2. TAVSİYELER	16
4.2.1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler.....	16
4.2.2. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler.....	17

KISALTMALAR

ALES	: Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı
BİSİS	: Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi
CETAS	: Cezaevi Reçete Takip Sistemi
COVID-19	: Coronavirus disease / Yeni Korona Virüs Hastalığı
CPT	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
DGS	: Dikey Geçiş Sınavı
HES	: Hayat Eve Sığar
KPSS	: Kamu Personeli Seçme ve Yerleştirme Sınavı
MMPI Personality Inventory)	: Çok Yönlü Kişilik Envanteri (Minnesota Multiphasic
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
PCR	: Polimeraz Zincir Reaksiyonu (Polymerase Chain Reaction)
SCL-90-R Revised)	: Ruhsal Belirti Tarama Testi (The Symptom Checklist 90
SEGBİS	: Sesli ve Görüntülü Bilişim Sistemi
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi
YDS	: Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı
YKS	: Yükseköğretim Kurumları Sınavı
YÖKDİL	: Yükseköğretim Kurumları Yabancı Dil Sınavı

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 6701 sayılı Kanun ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14.09.2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

5. 5275 sayılı Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca: *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”*

6. Yukarıda anılan çerçevede, Kırıkkale Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 03.06.2021 tarihinde bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup ziyaret heyetinde, ... yer almıştır. Ziyaret COVID-19 salgını sebebiyle “zarar vermeme ilkesi” gözetilerek, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.

7. Ziyaret ilk olarak idare ile yapılan görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. İdareden Kurum hakkında güncel bilgiler, kurumun mevcut durumu, mahpus¹ sayısı ve COVID-19 teşhisi konulan ve temaslı olan kişi sayısı hakkında bilgiler alınmıştır.

8. Ziyaret heyeti, koğuşlara gitmeden önce avukat görüş odaları, açık görüş odaları, yemeklerin servise hazırlandığı bölüm, çamaşırhane, açık ve kapalı spor salonu, kantin, atölye, derslikler, muayene öncesi mahpusların alındığı bekleme odası, çocuk oyun odası, ilaçların muhafazasının ve dağıtımının sağlandığı oda, aile hekimi odası, dış muayene odası, kütüphane, kafeterya, yumuşak (süngerli) odalar ve aile odalarını incelemiş ve notlarını almıştır. Mahpusların yerleşim planına ilişkin belge üzerinden, suç tipleri ve/veya koğuş tiplerine göre dengeli bir dağılım gözetilerek rastgele seçilen koğuşlardaki mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler esnasında infaz ve koruma memurları ile diğer idari personelin konuşulanları duyamayacağı mesafede bulunmasına özen gösterilmiştir.

9. Ziyaret bitiminde İdare ile tekrar toplantı yapılmış; ilk tespit ve gözlemler, acil olduğu değerlendirilen hususlar paylaşılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ile paylaşılarak tavsiyelerin takip edileceği ve takip ziyareti de yapılabileceği bilgisi verilmiş; ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

10. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09.02.2021 tarihli ve 2021/16 sayılı Kararı ve Başkanlık makamının 01.06.2021 tarihli ve 2329 sayılı oluruna istinaden Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna² 03.06.2021 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini içermektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

¹ Bu raporda kullanılan “mahpus” sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlüleri ifade etmektedir

² Bundan sonra kısaca “Kurum” olarak ifade edilecektir.

11. Kırıkkale Keskin Ceza İnfaz Kurumu kampüsü içerisinde yer alan Kurum, 2016 yılında mahpus kabulüne başlamıştır. Kampüs alanı, Kırıkkale-Kırşehir yolu üzerinde Kırıkkale şehir merkezine 32 kilometre Keskin ilçesine 5 kilometre uzaklıktadır.³

12. Kampüs alanı 222.431 m²'den oluşmakta olup içerisinde; 400 kişi kapasiteli Açık Ceza İnfaz Kurumu, Jandarma Bölük Komutanlığı Binası ve güvenlik sahası da bulunmaktadır. Binaların oturduğu toplam kapalı alan 34.508.42 m²'dir.

13. Kurumun 3 farklı girişi bulunmaktadır. Bunlar, Kuruma getirilen yemeklerin girişinin sağlandığı mutfak girişi; personel, avukat ve ziyaretçilerin kullandığı giriş ve mahpusların içeri alındığı giriştir.

14. Kurumda 3 adet SEGBİS odası ve 12 adet avukat görüş odası bulunmaktadır. Avukat görüş odalarında ses ve görüntü kaydı alınmamaktadır.

2.2. KURUM PERSONELİ

15. Kurumda bulunan personel sayısının unvan ve cinsiyetlerine göre dağılımı aşağıda tablo şeklinde gösterilmiştir:

Unvanı	Kadın Personel	Erkek Personel	Toplam
Kurum Müdürü	-	1	1
Kurum 2. Müdürü	-	2	2
İdare Memuru	1	1	2
Öğretmen	1	-	1
Psikolog	2	-	2
Diş Hekimi	1	-	1
Sağlık Memuru	1	2	3
Kâtip	3	1	4
Memur	-	1	1
Bilgisayar İşletmeni	1	3	4
Teknisyen	-	-	0
Hizmetli	-	1	1
İnfaz ve Koruma Başmemuru	1	5	6

³ <https://keskintcik.adalet.gov.tr/HAKKIMIZDA> (E. T. : 12.04.2022)

İnfaz ve Koruma Memuru	29	173	202
TOPLAM			230

16. Kurum personeli, infaz koruma memuru yetiştirme eğitimi, firarı önleme eğitimi, x-ray ve duyarlı kapı eğitimi, ilk yardım eğitimi, vardiya personel eğitimi, yüksek riskli mahkûmlara yönelik müdahale eğitimi, radikalleşmeden uzaklaştırma müdahale programı yaygınlaştırma eğitimi, kütüphane ve yayım işlemleri eğitimi, ziyaret kabul işlemleri eğitimi, psikolog uyum eğitimi, sağlık memuru uyum eğitimi, aile ve çocuk destek programı eğitimi, telefonla görüşürme birimi eğitimi, eğitim ve öğretim servisi birimi eğitimi almıştır. Pandemi sürecinde Kurum personelinin uzaktan eğitim aldığı bilgisi paylaşılmıştır.

17. Kurum İdaresinden, personelinin insan hakları ile işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin eğitim almadığı bilgisi alınmıştır.

2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER

18. Kurumun normal kapasitesi 800, artırılmış kapasitesi 1200 kişidir. Ziyaret tarihinde Kurumda 897'si hükümlü, 408'i tutuklu olmak üzere toplam 1305 mahpus bulunmaktadır.

19. Kurumda 54 kadın mahpus, 3 anne yanında kalan çocuk bulunmaktadır.

20. Kurumda engelli ve çocuk mahpus bulunmamaktadır.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR

3.1.1. Koğuşlar/Odalar

21. Kurumda 10 kişilik 68, 8 kişilik 3, tek kişilik 100 adet olmak üzere toplamda 171 koğuş bulunmaktadır. 10 kişilik koğuşların ortak yaşam alanı 34,88 m², tuvalet ve banyo alanı 10 m², yatakhane alanı 54,32 m², havalandırma alanı 46,50 m²'dir. 3 kişilik koğuşların ortak yaşam alanı 24,92 m², tuvalet ve banyo alanı 3 m², yatakhane alanı 47,69 m², havalandırma alanı 29,35 m²'dir. Tek kişilik odaların yatakhane alanı 12,11 m², tuvalet ve banyo alanı 2,70 m²'den oluşmaktadır.

22. Kurumda 2 adet yumuşak oda bulunmaktadır.⁴ Koyu mavi renk plastik yumuşak malzeme ile kaplı ve tavana yakın kısımda küçük bir cam olan yumuşak odalarda, kamera, alaturka tuvalet ve personel ile iletişimi sağlamak için kullanılan bir adet buton bulunmaktadır.

23. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, koğuşlardaki yatakların eski olması sebebiyle sırt ağrısı yaşadıkları şikâyeti alınmıştır.

3.1.2. Kurum Kapasitesi

24. Kurumunun normal kapasitesinin 800, artırılmış kapasitesinin 1200 kişi olduğu; ziyaret tarihi itibariyle Kurumda 897'si hükümlü, 408'i tutuklu olmak üzere toplam 1305 mahpus bulunduğu dikkate alındığında Kurumun kalabalıklaşma ve kapasite aşımı sorunu bulunduğu anlaşılmıştır.

3.1.3. Isınma ve Havalandırma

25. Kurumun ısınmasının, Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından sağlanan kömürlü kalorifer sistemi ile gerçekleştirildiği görülmüştür.

26. Koğuşlarda kalan mahpusların, koğuş bahçesine gün doğumundan gün batımına kadar çıkabildikleri, tekli odalarda kalanların ise sabah ve akşam olmak üzere günde 2 saat havalandırma alanından faydalandıkları bilgisi alınmış, havalandırmaya çıkış konusunda şikâyette bulunan mahpus olmamıştır.

27. Çok Amaçlı Salonda klima olduğu, salonun oldukça geniş, ferah ve amaca uygun kullanıma elverişli durumda olduğu görülmüştür.

3.1.4. Suya Erişim

28. Kurum yetkilileri tarafından, mahpuslara günlük olarak 200 litre soğuk ve 50 litre sıcak su sağlandığı ifade edilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde ise; sık sık su kesintisi yaşandığı, kullanılan suyun kuyu suyu olması sebebiyle vücutlarında alerjiye sebep olduğu şikâyeti

⁴ Bu odalar, 6/4/2006 tarih ve 26131 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Tüzüğü'nün "Kısıtlayıcı önlemler" başlıklı 185'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca; tehlikeli hâlde bulunan, kurum güvenliğini, kendisinin veya diğer kişilerin güvenliğini ciddi tehlikeye düşüren hükümlü/tutukluların "saatlerle" ifade edilebilecek sürelerle, hükümlünün saldırganlığının devam edip etmediğinin belirli aralıklarla sakinleşip sakinleşmediğinin kamera ile gözlem ve kontrolünün yapıldığı odalardır. (TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, *Elazığ T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Raporu*, 2018, s.15)

alınmıştır. İdare ile yapılan son görüşmede bölgedeki kuraklık sebebiyle su sorunu yaşandığı, bu sorunun sondaj kuyular ile giderilmeye çalışıldığı ifade edilmiştir.

29. İçme suyunun Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından açılan kuyulardan sağlandığı ve iş yurdu kantininde içme suyu satışı yapıldığı, mahpuslarla yapılan görüşmelerde; kuyu suyunun içilebilir nitelikte olmadığı bu sebeple içme suyunun kantinden ücret karşılığı alındığı, maddi durumu iyi olmayan koğu arkadaşları için aralarında yardımlaşarak içme suyu temin edildiği bilgisi alınmıştır.

3.1.5. Hijyen Koşulları

30. Kurumda çoklu koğuşlarda 2 adet tuvalet ve bir banyo olduğu; tekli odalarda bir banyo ve tuvaletin olduğu görülmüştür. Yapılan görüşmeler sırasında bir mahpusun ayağında aksama olduğu bu sebeple alaturka tuvaleti kullanmakta zorlandığı bilgisi edinilmiş ve söz konusu koğuştaki bulunan iki tuvaletin de alaturka olduğu görülmüştür.

31. Kurumun genel hijyeninin iç hizmetlerde çalışan mahpuslar tarafından genel bütçeden karşılanan temizlik malzemeleriyle gerçekleştirildiği, koğuşlar için hijyen malzemelerinin iş yurdu kantininde satıldığı ve talep olması halinde genel bütçeden malzeme yardımı yapıldığı belirtilmiştir.

32. Kurumda 4 adet çamaşır makinesi bulunduğu, çamaşır makinelerinin yeni olduğu ve kurutma fonksiyonu bulunduğu görülmüştür. İdarece, çamaşırın karışmaması için file kullanıldığı, 22.11.2019 tarihli İş yurdu Yönetim Kurulu Kararınca, çamaşır yıkama ücretinin deterjan ve yumuşatıcı dâhil file başına 8 TL olduğu, mahpusların istemesi halinde koğu bahçelerine de çamaşır asılmasına müsaade edildiği bilgisi verilmiştir.

3.1.6. Kamera ve Yangın Söndürme Sistemi

33. Kurumda 256 iç mekân, 149 dış mekân kamerası olmak üzere toplam 405 kamera bulunmaktadır. Verilerin saklama süresinin, kamera çözünürlük kalitesine göre 3 ila 6 ay arasında değişiklik göstermekte olduğu bilgisi alınmıştır.

34. Kurumda duman sensörleri, 90 adet yangın söndürme dolabı, 110 adet yangın söndürme tüpü, 5 adet yangın elbisesi, 5 adet 30 metrelik seyyar hortum, 2 adet yangın malzeme dolabı, 1 adet duman tahliye fanı mevcuttur.

3.2. YÖNETİM VE PERSONELİN TUTUMU

35. Mahpusların koğuşlara yerleşiminin 5275 sayılı Kanun'un 24'üncü maddesine⁵ uygun olarak yapıldığı ifade edilmiştir. İncelenen belgelerde de aksi yönde bir durum ile karşılaşılmamıştır.

36. İdare ve Gözlem Kurulu⁶ tarafından tek kişilik odada kalmasına karar verilen iki kişinin olduğu ifade edilmiştir.

37. “Mahpusların hakları” ile “kurumda uyulması gerekli kuralları bildiren hususların” yazılı olarak tebliğ edildiği ve sözlü olarak da anlatıldığı belirtilmiş, ancak mahpuslarla yapılan görüşmelerde bazı mahpusların hakları konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları anlaşılmıştır.

38. Mahpuslar tarafından genel olarak personelin mahpuslarla iletişiminin iyi olduğu, İdarenin kendilerine karşı tutum ve davranışlarının müspet ve yapıcı olduğu belirtilmiş ancak bazı mahpuslar tarafından Kurum Müdürü ile görüşmek için birden fazla dilekçe verdikleri halde kendilerine yazılı veya sözlü olarak yanıt verilmediği ifade edilmiştir.

39. Bir mahpus ile yapılan özel görüşmede; “nişanlısıyla evlilik işlemlerini gerçekleştirmek istediği, ancak bu konuda Kurumun kendisine yardımcı olmadığı” ifade edilmiş, ilgili mahpusun bu şikayeti ziyaret sonunda İdare ile yapılan görüşmede İdareye iletilmiş, İdarece konu hakkında gerekli hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir. Ziyaret sonrasında İdareye söz konusu mahpusun durumu tekrar sorulmuş; İdareden, mahpusun vasi tayini ile ilgili ilgili yargı sürecinin devam etmesi sebebiyle henüz evlilik işleminin gerçekleşmediği, fakat sürecin İdarece hassasiyetle takip edildiği bilgisi alınmıştır.

40. Kurumda bulunan yumuşak odaların personel tarafından kameralar aracılığıyla takip edildiği ve mahpusların yumuşak odalarda kısa sürelerle tutulduğu anlaşılmıştır. Yumuşak

⁵ RG, 29/12/2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun m.24: “Hükümlüler; a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler, b) Aklî ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler, c) Tehlike hâli taşıyanlar, d) Terör suçluları, e) Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular, gibi gruplara ayrılırlar. Hükümlüler ayrıca yaşları, hükümlülük süreleri ve suç türleri itibarıyla da gruplandırılırlar.”

⁶ Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik, RG 29/03/2020-31083 m.22; “Kurum müdürünün başkanlığında, gözlem ve sınıflandırmadan sorumlu ikinci müdür, idare memuru, cezaevi tabibi, psikiyatrist, bir psikolog ve psiko-sosyal yardım servisinde görevli diğer unvandan bir personel, öğretmen, infaz ve koruma başmemuru ile kurum müdürü tarafından teknik personel arasından seçilen bir görevliden oluşur. Birinci fıkrada sayılan personelin tamamının kurumda bulunmaması hâlinde idare ve gözlem kurulu, mevcut olanlarla oluşturulur.”

odaya ilişkin kamera kayıtları incelenmiş ve kameraların oda içerisinde bulunan tuvalet kısmını doğrudan gözlemleyebildiği görülmüştür.

3.2.1. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri

41. Kurum yetkilileri tarafından mahpusların dilekçe veya kapalı zarf yolu ile şikâyet hakkını kullandığı, mahpusların yazdığı dilekçelerin her sabah sayımla birlikte toplandığı belirtilmiştir.

42. Ziyaret tarihinden geriye doğru son altı ay içerisinde cezaevi uygulamaları nedeniyle 75 şikâyette bulunduğu, şikâyetlerin daha çok adil yargılanma hakkı, yemek ve sıcak su konularına ilişkin olduğu bilgisi verilmiştir.

43. Kurumun faaliyete girdiği 2016 yılından itibaren Kurumla ilişkili 75 suç duyurusu olduğu bilgisi alınmıştır.

44. Kurum İdaresinden; Kurumda kalan 4 mahpusun işkence ve kötü muamele iddiasıyla başvuruda bulunduğu, başvurulara ilişkin idari soruşturma başlatıldığı ve ilgililer hakkında Keskin Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunduğu bilgisi alınmıştır.

45. Kurumda son bir yıl içinde; 90 kınama, 54 bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma, 10 ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma, 9 haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama, 74 ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma ve 277 hücreye koyma disiplin cezası olmak üzere toplamda 514 disiplin cezası verildiği bildirilmiştir.

3.3. DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM

46. Kurumda sağ koridorda 16 adet, sol koridorda 16 adet olmak üzere toplamda 32 adet ankesörlü telefon bulunmaktadır. Kurumda telefon görüşleri çarşamba ve pazar günleri arasında gerçekleştirilmektedir.

47. Mahpusların telefonla görüş hakları; 4'üncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile haftada bir kez 10 dakikadır. Bu süre pandemi döneminde 20 dakikaya çıkarılmıştır. Ağırlaşmış müebbet hapis cezası almış mahpusların telefonla görüş hakkı ise 15 günde bir kez ve 10 dakikadır. Bu süre pandemi döneminde 20 dakikaya çıkarılmıştır.

48. Her hafta tek seferde tek bir numara ile görüş hakkı kullanılabilir. Mahpuslardan bazılarının tek seferde birden fazla numara ile görüşebilme talepleri olmuştur. Bu husus İdare ile yapılan görüşmede aktarılmıştır. İdare, birden fazla telefon görüşmesi yapılması yolunu daha önce denediğini fakat verimli olmadığını belirtmiştir. Gerekçe olarak; diğer numaraya

bağlanırken sıkıntıların yaşanabildiği ve bağlantı sağlanırken sürenin zayi olduğu gösterilmiştir.

49. Kurumda bulunan mahpusların diğer cezaevlerinde bulunan mahpuslardan 4'üncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile görüşebildiği; başka kurumlardaki kişilerle görüşme sağlanabilmesi için telefon görüşü talep dilekçelerinin ilgili kurumlara gönderildiği, karşı tarafın kabulüyle görüşmenin uygun saat ve günde gerçekleştirildiği bilgisi paylaşılmıştır.

50. Ağır hastalık, doğal afet ve ölüm hallerinde Kuruma rapor gönderilmesi halinde 10 dakika ilave görüş hakkı tanındığı bilgisi verilmiştir.

51. Türkiye genelinde tüm ceza infaz kurumlarında 14 Mart 2020 itibarıyla açık görüşler, COVID-19 pandemisiyle mücadele kapsamında Bilim Kurulu tavsiyesiyle durdurulmuştur.

52. Kurumda 35 adet kapalı görüş yeri bulunmaktadır. Görüş yerleri camla ayrılmış ve telefon konulmuştur.

53. Kurumda aile odası⁷ bulunmaktadır. Odanın kullanım süresinin mevzuatta belirtilen sürelerle uygun bir şekilde belirlendiği bilgisi paylaşılmıştır. Aile odasında yapılan inceleme esnasında duş başlığının kişinin kendisine ve çevresine zarar vermesini engelleyecek şekilde yapıldığı görülmüştür.

3.4. SOSYAL, KÜLTÜREL, MESLEKİ, EĞİTSEL VE SPORİF ETKİNLİKLER

54. Kurumda okuma-yazma bilmeyen mahpusların, 1. ve 2. kademe okuma-yazma kursuna alınmakta olduğu, okuma-yazma bildiği halde diploması olmayanlara ise Keskin Halk Eğitim Merkezi iş birliği ile diploma kazandırıldığı bilgisi verilmiştir. COVID-19 tedbirleri kapsamında ziyaret tarihinde devam eden okuma-yazma kursu bulunmadığı görülmüştür.

55. Kurumda, Açık Öğretim Ortaokuluna devam eden 18 kişinin; Açık Öğretim Lisesi ve Mesleki Açık Öğretim Lisesine devam eden 138 kişinin; Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi ve Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesine devam eden 146 kişinin bulunduğu bilgisi edinilmiştir.

56. Kurumda 2021 yılı içerisinde, üniversitelerin çeşitli bölümlerine kayıtlı olan 24 kişinin çevrim içi yapılan vize ve final sınavlarına katılım sağladığı belirtilmiştir.

57. Mahpusların ÖSYM'nin yapmış olduğu sınavlara yönelik başvurularının alındığı ve Kurumda sınavlara katılım sağlayabildiği, bu kapsamda 2021 yılı içerisinde ALES'e 15,

⁷ 30/03/2013 tarihli ve 28603 sayılı Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik m.11

YDS'ye 20, YÖKDİL'e 16, YKS'ye 98, DGS'ye 63, KPSS'ye 1 kişinin katıldığı bilgisi verilmiştir.

58. Kurumda COVID-19 öncesinde Halk Eğitim Merkezi aracılığıyla kursların düzenlendiği bilgisi paylaşılmıştır. Bunlardan bazıları; kilim dokuma, el bakımı, gıda ve su sektöründe çalışanlar için hijyen eğitimi, saç bakımı ve yapımı, tığ örgü ve çanta yapımı, saç ve sakal kesimidir. Bunlar dışında İngilizce, Kur'an-ı Kerim Elifba, Tecvidli okuma ve spora yönelik kurslar açılmıştır. Pandemi döneminde ise tedbirler gereği kurslara devam edilememiştir.

59. Kurumda atölyelerin olduğu görülmüştür. Pandemi öncesinde atölyelerde ahşap ve boncuk işlerinin yapıldığı aktarılmıştır.

60. Pandemi döneminde aktivite olarak; 13 kişinin Ramazan ayı konulu konferansa, 82 kişinin 15 Temmuz Şehitleri için hatim programına, 209 kişinin Ramazan ayı hatim programına katıldığı bilgisi verilmiştir.

61. Kurumda 1 adet kütüphane bulunmaktadır. Kurumda her hafta kurum kütüphanesi kitapları ve iki haftada bir Halk Kütüphanesi kitaplarının dağıtımının yapıldığı, cuma günlerinde ise mahpusların eşyalarının tutulduğu depodan kendi kitaplarının değişiminin yapıldığı belirtilmiştir.

62. Kurum Eğitim Kurulunun⁸, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Kütüphane Kitaplık Yönergesinin 30'uncu maddesine dayanarak aldığı 22.06.2020 tarihli ve 2021/216 sayılı kararı uyarınca her dağıtımda tekli odalarda bulunanlara 3 adet, çoklu odada bulunanlara ise 2 adet kitap verilmekte olduğu bilgisi paylaşılmıştır.

63. Eğitim Kurulunun 12.05.2020 tarihli ve 2020/140 sayılı kararı ve İdare ve Gözlem Kurulunun 23.09.2020 tarihli ve 2020/2749 sayılı kararıyla; Kuruma dışarıdan gelen ve Eğitim Kurulu tarafından incelendikten sonra uygun bulunan yayınların mahpuslara verildiği bilgisi paylaşılmıştır. Dini kitaplar ve ders kitaplarında ise bu süreler aranmamaktadır.

64. Mahpuslar odalarında kendilerine ait 13, kütüphaneden temin edilen 3 kitap olmak üzere toplamda 16 kitap bulundurabilmektedir.

65. Sınava hazırlandığını ifade eden mahpuslardan biri, sınav hazırlığında kullanması gereken kitaplarının kendisine çok geç teslim edildiğini iddia etmiştir.

66. Kurumda iş yurdu bulunmaktadır. İş yurtlarına bağlı kantin ve atölyelerde 21 mahpus çalışmaktadır. Yapılan görüşmelerde mahpuslardan biri "*Kurum içinde çalışmak istiyorum.*"

⁸ Yönetmelik, RG 29.03.2020-31083, m.25: "Eğitim kurulu; kurum müdürünün başkanlığında, eğitimden sorumlu ikinci müdür, cezaevi tabibi, bir psikolog ve psiko-sosyal yardım servisinde görevli diğer unvandan bir personel ile kurumda görev yapan bütün öğretmenler ile kütüphaneciden oluşur. Birinci fıkrada sayılan personelin tamamının kurumda bulunmaması hâlinde eğitim kurulu, mevcut olanlarla oluşturulur."

Kollarım jiletli diye beni işçi koğuşuna almıyorlar” iddiasıyla şikâyetinde bulunmuştur⁹. Bir kadın mahpus ise kadınlar için çalışma imkânı olmadığını belirtmiş ve kadınlar için bu imkânın sağlanması talebinde bulunmuştur¹⁰.

67. Kurumda 1 adet açık ve 1 adet kapalı spor salonu bulunmaktadır. Spor salonunun geniş ve iyi durumda olduğu, havalandırma için tavana yakın konumda büyük pencereler bulunduğu gözlemlenmiştir.

68. Kapalı spor salonunda voleybol ve basketbol oynamak için gerekli ekipmanların bulunduğu görülmüştür. Bunun dışında badminton ve masa tenisi oynama imkanı da olduğu, fakat pandemi döneminde ilgili aktivitelerin durdurulduğu belirtilmiştir. Mahpuslar konuya ilişkin imkânların tekrar sağlanması adına Cezaevi idaresine talepte bulduklarını aktarmışlardır.

69. Spor salonlarından her koğuşun iki haftada bir faydalandığı aktarılmıştır. Her kullanımdan sonra kapalı spor salonunun dezenfeksiyonunun yapıldığı bilgisi paylaşılmıştır. Mahpuslar, spor salonlarından daha çok faydalanmak istediklerini belirtmişlerdir.

70. Kadın koğuşlarındaki mahpuslar, Kurum İdaresi tarafından güvenlik açısından uygun görülen (plastik şiş ve tığ işi vb.) bazı el işi uygulama alet ve malzemelerinin de bulunduğu uğraş imkânlarının sağlanmasını talep etmektedir.

71. Kadın koğuşunda bulunan mahpuslardan çocuğu olanlarla yapılan görüşmelerde, pandemi döneminde kreş kapalı olduğu için çocuklarının sıkıldığı şikâyeti alınmıştır.

3.5. SAĞLIK VE BESLENME

3.5.1. Revir

72. Kurum revirinde 3 sağlık personeli ve 1 aile hekimi olmak üzere toplamda 4 sağlık personelinin görev yapmakta olduğu ifade edilmiştir. Adalet Bakanlığı kadrosundan 1 hemşire

⁹ Avrupa Konseyi, Bakanlar Komitesi, Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Rec(2006)2-rev Sayılı Tavsiye Kararı, 1. Bölüm, m.3; “Özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilere getirilen kısıtlamalar, gereken asgari düzeyde ve haklarında hükmedilen kararın meşru amacıyla orantılı olmalıdır.”, m.13; “Bu Kurallar, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensubiyet, mülkiyet, doğum veya herhangi bir diğer statü nedeniyle ayırım yapılmaksızın, tarafsız bir biçimde uygulanmalıdır.”

¹⁰ Avrupa Konseyi, Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi, *AIÖK Standartları*, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010, para 25. “Özgürlüğünden mahrum kadınlar, erkek mahkûmlarla aynı şartlar altında anlamlı faaliyetlere (çalışma, eğitim, öğretim, spor, vs.) erişim hakkına sahip olmalıdır. Komite'nin son Genel Rapor'da ifade ettiği gibi, CPT heyetleri genellikle kadın mahkûmlara “uygun” olacağı düşünülen faaliyetlere (dikiş veya el işi gibi) katılma imkânı verildiğini, erkek mahkûmlara ise çok daha fazla mesleki eğitim verildiğini görmüştür. CPT'nin görüşüne göre, bu tür ayrımcı yaklaşımlar sadece kadınların toplumsal rolü hakkında modası geçmiş stereotiplerin güçlenmesini sağlamaktadır. Ayrıca mevcut şartlara bağlı olarak, kadınların faaliyetlere eşit katılımını sağlamamak da aşağılayıcı davranış olabilir.”

ve aile hekimliği hemşiresinin 08.00 ila 17.00 saatleri arasında görev yapmakta olduğu ve Adalet Bakanlığı kadrolu iki hemşirenin de vardiyalarda görev yapmakta olduğu bilgisi verilmiştir.

73. Revir biriminde muayene olmak isteyen mahpusların bu hususu dilekçe ile talep ettikleri ve Kurum doktoru tarafından hastaneye sevk edilmeleri uygun görüldüğü takdirde hastaneden randevu alınarak sevk işlemlerinin yapıldığı belirtilmiştir.

74. Kurumda üçlü protokol¹¹ çerçevesinde mahpuslar için il ve ilçede bulunan devlet hastaneleri, Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi, Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Kırıkkale Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi Hastanesi, Kırıkkale Ağız ve Dış Sağlığı Merkezi, Kırıkkale Verem Savaş Dispanserinden ihtiyaç halinde hizmet alındığı bilgisi paylaşılmıştır.

75. Hastane sevklerinin, Keskin Cezaevi Jandarma Bölük Komutanlığı ile koordineli bir şekilde yapıldığı, mahpusların hastaneye erişimleri sağlanırken gidecekleri tarihten bir gün önce Keskin Cezaevi Jandarma Bölük Komutanlığı ve Cezaevi Başmemurluğunun bilgilendirilerek yeterli sayıda asker ve infaz koruma memurunun sağlandığı bilgisi verilmiştir.

76. Kurumda hasta mahremiyetine dikkat edildiği, muayene esnasında bir hasta çıkmadan diğerinin alınmadığı ve revirde bulunan aile hekimliği odası ve enjeksiyon-pansuman odasında paravan bulunduğu ve ihtiyaç halinde kullanıldığı belirtilmiştir.

77. Muayene esnasında güvenlik gereği bir infaz koruma memurunun doktor yanında bulunduğu, sağlık dosyalarının kişiye özel ve numaralı bir şekilde tasnif edildiği ve sadece sağlık personeli tarafından incelenebildiği bilgisi paylaşılmıştır.

78. Acil durumlarda 112'nin aranarak hastane sevkini gerçekleştirildiği ayrıca Kurumda 7/24 sağlık hizmetinin bulunduğu bilgisi paylaşılmıştır.

79. Mahpusların, Kuruma ilk giriş muayenesinde kronik rahatsızlığının olup olmadığının sorulduğu, eğer varsa tetkiklerinin yapılarak tedavilerinin sağlandığı belirtilmiştir. Kronik hastalıkları bulunan mahpusların, dilekçe ile başvuruları beklenmeksizin, düzenli aralıklarla sağlık kontrollerinin yapıldığı ifade edilmiştir.

¹¹ Adalet, İçişleri ve Sağlık Bakanlığı tarafından imzalanan ve kamuoyunda Üçlü Protokol olarak bilinen Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol

80. Hastaların ilaç takipleri CETAS¹² üzerinden sağlanmaktadır. Denetimli ve gözetimli ilaç sınıfında olanlar ilaçlar, sağlık personeli tarafından hazırlanıp reçeteye uygun doz ve saatlerde kişilere kontrollü bir şekilde iştirilmektedir.

81. Diş hekiminin 12 Mayıs 2020'den beri kurumda faal olarak çalıştığı öğrenilmiştir. Yapılan görüşmede diş hekimini, teknik işler hariç çoğu işi yaptıklarını ve malzeme temini noktasında sıkıntı yaşamadıklarını ifade etmiştir. Tedavi sırasında kullanılan malzemelerin temizliğinin sağlandığı sterilizasyon cihazının olduğu görülmüştür.

82. Doktor ile yapılan görüşmede COVID-19'a yönelik aşılamanın cezaevi dışında işletilen prosedüre uygun olarak yapıldığı ifade edilmiştir.

3.5.2. Psiko-sosyal Servis

83. Psiko-sosyal serviste 2 psikolog ve 2 infaz koruma memuru görev yapmaktadır.

84. Kuruma yeni gelenlere azami 3 gün içerisinde *BİSİS*¹³ formu doldurulduğu, BİSİS sonuçlarına göre mahpuslarla bireysel görüşmelerin gerçekleştirildiği, yapılan görüşmelerde mahpusun ihtiyacına odaklanarak psikolojik problemlerinin en aza indirgenmesinin amaçlandığı aktarılmıştır. BİSİS sonrası görüşmede intihar riskinin saptanması veya intihar girişiminde bulunan kişilerin olması halinde vaka toplantısının yapıldığı, kişilere "intihar müdahale programı" uygulandığı bilgisi paylaşılmıştır.

85. Psikiyatrik ilaç kullanılması gerektiği düşünülen kişilere ait bilgilerin UYAP üzerinden "durum bildirir raporu" düzenlenerek revir birimine iletildiği ve bu kişilerin psikiyatri polikliniğine sevkinin gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

86. Psiko-sosyal servis çalışanları, Kurumda mahpusların yakınlarına ilişkin ölüm veya hastalık haberlerinin kendileri tarafından aktarıldığını ifade etmiştir.

¹² Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü ile birlikte çalışılmış, Türk Eczacıları Birliği öz kaynakları ile geliştirilen, teknik ve bilgi güncellemeleri Türk Eczacıları Birliği tarafından sağlanan Cezaevleri İlaç Takip Sistemidir. Türkiye içinde tutuklu ve hükümlülerin tüm ilaç temin süreçlerini düzenleyen uygulamadır. (<https://cetas.teb.org.tr>, E.T:03.08.2021)

¹³ Etkin Hükümlü Yönetimi Projesi ile geliştirilmiş, her hükümlü için ayrı bir durum saptaması ve risk değerlendirmesi yapan, cezaevinde yürütülecek iyileştirme sürecini planlayan ve uygulayan, hükümlüye özel programın yürütülmesi için gerekli iyileştirici ortamın oluşturulmasını sağlayan, sürekli ölçme ve değerlendirme ile kendini denetleyen bir yönetim modelidir. (https://cte-ds.adalet.gov.tr/e_bulten/e_bulten_mayis2011.pdf, E.T. 05.08.2021)

87. Mahpuslara 6 aylık periyotlar dâhilinde “gözlem değerlendirme raporu”¹⁴ doldurulduğu, gerekli görülen durumlarda da MMPI, SCL-90 gibi testlerin uygulanmakta olduğu bilgisi verilmiştir.

88. Kurumda anne yanında kalan çocuklar için bireysel görüşmelerin gerçekleştirildiği ve çocuk bakımı konusunda annelere bilgilendirmenin yapıldığı belirtilmiştir.

89. Bilişsel, sosyal ve gelişimsel olarak uygun görülen çocukların annelerinin verdiği izin dilekçesiyle oyun odası hizmetinden yararlanabildiği belirtilmiştir. Oyun odasında yapılan incelemelerde, oda iyi uygulama örneği olarak değerlendirilmiştir.

90. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar, psikologla yeteri kadar görüşemediklerini ifade ederek psikologla daha fazla görüşmek istediklerini talep etmişlerdir. İdare ile yapılan son görüşmede bu husus psikoloğa sorulmuştur. Psikolog mahpus sayısına göre yetersiz olan psikolog sayısı sebebiyle istenilen sıklıkta görüşme gerçekleştiremediğini ifade etmiştir.

3.5.2. Beslenme

91. Kurumda üç öğün yemek verilmektedir. Yemeklerin, Keskin Açık Ceza İnfaz Kurumundan gelmekte olduğu bilgisi paylaşılmıştır. Kişilerin sağlık durumuna veya tercihlerine göre (vejetaryenlik, diyet vb.) özel yemek çeşitlerinin de sağlandığı belirtilmiştir. Yapılan görüşmelerde çok sayıda mahpustan yemeklerin “çok yağlı, baharatlı, olduğu, doyurucu olmadığı, protein yönünden eksik ve koğuştta bulunan kişi sayısı dikkate alınmadan verildiği” şikâyeti alınmıştır. Heyetimizce ziyaret esnasında Kurum yemekleri test edilmiş, yemek menüsünün ideal olduğu, ancak yemeklerin yağlı olduğu değerlendirilmiştir.

92. Kurumda iş yurtlarına bağlı kantin ve kafeterya bulunmaktadır. Kantin incelemesinde; belli bir kalitede olduğu addedilen ürünlerin kantinde satışa sunulduğu, kantinde kadınların özel ihtiyaç ve bakım malzemelerinin de olduğu görülmüştür. Kafeteryada “sahanda yumurta, tost, patates kızartması ve pide vb.” yemek çeşitlerinin uygun fiyatlarla satılmakta olduğu görülmüştür. Mahpusların söz konusu uygulamadan memnun oldukları gözlemlenmiştir.

93. Kantinde her gün satış yapıldığı, taleplere göre belirlenen meyve ve sebzelerin haftada bir gün satışa çıkarıldığı, her bir mahpus tarafından azami haftalık 750 TL harcama yapılabildiği

¹⁴ 29/12/2020 tarih ve 31349 sayılı Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik m.3/1-h göre; “Hükümlünün tanınması, davranışlarının değerlendirilerek hakkında uygulanacak rejimin belirlenmesi, kişinin durumuna uygun ceza infaz kurumuna ayrılması, infazın bireyselleştirilmesi, iyileştirme programlarına katılması, hükümlülük süresi içerisinde davranışlarının izlenmesi ve hükümlü hakkındaki iyi hâl değerlendirmesine dayanak oluşturması amacıyla ceza infaz kurumunda kalma süresi altı aydan az olan hükümlüler hakkında düzenlenen ve puanlama içermeyen belgeyi” ifade eder.

bilgisi edinilmiştir. Yapılan görüşmelerde mahpuslardan bazıları, kantinde konserve ürünlerin de bulunmasını talep etmiştir.

94. Kurumda ziyaret tarihinde açlık grevinde olan mahpus bulunmadığı, açlık grevinde bulunanların olması halinde hayati değerleri risk teşkil edecek derecede kötüye gittiği anlaşılanların kısa sürede hastaneye sevklerinin sağlandığı bilgisi verilmiştir.

3.5.3. COVID-19 Önlemleri

95. Kurum tarafından COVID-19 pandemisi önlemleri kapsamında; mahpusların revire çıkarılırken maske ve mesafe kuralına uygun hareket etmelerinin sağlandığı, yeni girişi yapılan mahpusların ilk 14 gün karantina koşullarına alındıkları ve karantinanın son günlerinde PCR testi yapıp negatif sonuç alınanların koşullara yerleştirildiği, COVID-19 belirtisi gösteren mahpuslara derhal PCR testi yapıldığı, test sonucu pozitif olanların karantinaya alınarak tedavilerinin sağlandığı belirtilmiştir.

96. Pandemi süreci başında, 65 yaş üstü ve yaş sınırı olmaksızın kronik rahatsızlığı bulunan mahpuslara zatürre aşısı yapıldığı, Sağlık Bakanlığı “Aşıla Programı” üzerinden 55+ yaş ve yaş sınırı olmaksızın kronik rahatsızlığı olanlar ile aşı önceliği olanlara ise COVID-19 aşısının yapıldığı bilgisi paylaşılmıştır.

97. Kuruma gelecek ziyaretçilerin Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu Tavsiye Kararları doğrultusunda HES kodu sorgulamasının yapıldığı, sorgu sonucunda risk taşımadığı anlaşılan ziyaretçilerin Kuruma alındığı aktarılmıştır.

98. Revir Birimi tarafından “maske-mesafe-hijyen” kurallarına doğru bir şekilde uyulması için ilgili kurum personeline bilgi verildiği ve önerilerde bulunulduğu belirtilmiştir.

99. Avukat görüş odalarının pandemi önlemleri kapsamında şeffaf naylon bir bariyer ile ayrıldığı gözlemlenmiştir.

100. Pandemi başlangıcından ziyaret tarihine kadar Kurumda 353 vaka görüldüğü, ziyaret tarihinde kurumda pozitif vaka bulunmadığı ve pandemi başından beri COVID-19 kaynaklı vefat yaşanmadığı bilgisi edinilmiştir.

4. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

4.1. DEĞERLENDİRME

101. Kurum İdaresi, ziyaret heyeti ile iş birliği içinde hareket etmiş, Kurumdaki bina ve eklentilerin tümüne erişiminin sağlanmasında ve rastgele seçilen mahpuslarla kurum personeli olmadan görüşme yapılmasında azami kolaylık sağlamış; sağlık servisi, kütüphane, spor salonları ve kamera odası gibi alanlarda incelemelerde bulunulmasında, bilgi ve belgelerin paylaşılmasında olumlu bir tutum içerisinde olmuştur.

4.2. TAVSİYELER

4.2.1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

102. Mahremiyetin sağlanması adına yumuşak odalardaki kamera görüntüsünün tuvaleti gören kısımlarının dijital olarak kapatılması gibi alternatif önlemlerin alınması¹⁵,

103. Kurumda mahpuslarla yapılan görüşmelerdeki genel talep doğrultusunda mahpusların açık ve kapalı spor salonundan daha sık şekilde faydalandırılması¹⁶,

104. Mahpuslara ilk girişte hakları hakkında bilgi verilirken daha özenli olunması ve talepte bulunmaları halinde hakları hususunda bilginin gecikmeksizin sağlanması¹⁷,

105. Kurum şartları ölçüsünde kadın mahpuslar için de Kurum içinde çalışma imkânının sağlanması¹⁸,

106. İçme suyuna erişimin temel bir ihtiyaç olması sebebiyle maddi durumu elverişli olmayan mahpusların içme suyuna erişiminin sağlanması ve kullanım suyu için verilen kuyu suyunun gerekli analizlerinin yaptırılıp arıtımı sağlandıktan sonra verilmesi¹⁹,

¹⁵ Devletlere Rec(2006)2-rev Sayılı Tavsiye Kararı, 2. Bölüm, m.19.3; “Mahpuslar, hijyen ve mahremiyetin gözetildiği sıhhi imkânlarla her an ulaşabilmelidirler.”

¹⁶ General Assembly, United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (the Nelson Mandela Rules) : resolution / adopted by the General Assembly, 8 January 2016, A/RES/70/175, Nelson Mandela Kuralları m.23: “Hava koşulları izin verdiği ölçüde, dışarıda çalıştırılmayan her mahpus, günde en az bir saat açık havada, uygun bir biçimde beden eğitimi yapar. Genç mahpuslar ve fizik durumu itibarıyla uygun olan diğer mahpuslara, beden eğitimi süreleri içinde bedenlerini çalıştırma ve boş zamanlarını değerlendirme eğitimi verilir. Bunun için kendilerine yer, tesis ve malzeme sağlanır.”

¹⁷ RG 29.03.2020-31083, m.55/4-a: “Kuruma gelen her hükümlü kabul odasına alınır. Bu süre içerisinde hükümlünün kuruma uyumuna yönelik yardım yapılarak, gerekli olan bilgiler sözlü ve yazılı olarak kendisine bildirilir. (...)”

¹⁸ Rec(2006)2-rev Sayılı Tavsiye Kararı, 2. Bölüm, m.26.2; “Cezaevi yetkilileri mahpuslara faydalı ve yeterli iş imkânı sağlamak için çaba göstermelidir.”

¹⁹ 5275 sk., RG.29.12.2004-25685, m. 72: “Hükümlüye Adalet ve Sağlık bakanlıklarınca birlikte belirlenecek kalori esasına göre, sağlıklı ve güçlü kalması için nitelik ve nicelik olarak besleyici, sağlık koşullarına uygun,

107. Ayağında aksama olan mahpusun klozet bulunan başka bir koğuşa geçişinin sağlanması²⁰,
108. Kantinde bulunmayan konserve türü ürünlerin satışa sunulması hususunun güvenlik önlemleri de gözetilerek değerlendirilmesi,
109. Kurum açısından genel bir şikâyet konusu olan yemekler için yağ ve baharat kullanımına ilişkin şikâyetlerin dikkate alınması²¹,
110. Pandemi sürecine ilişkin tedbirlere uygun şekilde mahpuslar için kuaför/berber hizmetinin sağlanması veya mahpuslar içerisinde mesleki deneyimi olanların değerlendirilmesi,
111. Sınavlara hazırlanan mahpusların kitap takibi ve isteklerinin gerekirse ayrı tutularak ivedilikle ve özenle sağlanması,
112. Kadın koğuşundaki mahpusların talebi doğrultusunda güvenlik sıkıntısı yaratmayacak ve mahpuslara el işi araç ve gereçleri ile uğraş imkânlarının sağlanması²²,
113. Kurumda anne yanında kalan çocuklara yönelik aktivitelerin daha sık düzenlenmesi²³,
114. Eski ve kötü durumda olduğu bilgisi alınan yatakların hekim tarafından kontrol edilip uygun görülmesi halinde değişiminin sağlanması²⁴,

Tavsiye edilmektedir.

4.2.2. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

115. Kurum personeline insan hakları, işkence ve kötü muamele eğitiminin verilmesi gerektiği²⁵,

makul çeşitlilikte, yaş, sağlık, çalıştığı işin özelliği, dinî ve kültürel gerekleri göz önünde tutularak besin verilir ve içme suyu sağlanır.”

²⁰ 8 January 2016, A/RES/70/175, Nelson Mandela Kuralları m.5/2: “Hapishane idareleri fiziksel, zihinsel ya da diğer engellilikleri olan mahpusların hapishane yaşamına eşitlik temelinde tam ve etkili bir şekilde erişimini sağlayacak makul barınma koşullarını, tam olarak sağlar ve o koşullarda düzenlemeler yapar.”

²¹ 8 January 2016, A/RES/70/175, Nelson Mandela Kuralları m. 22/1: “ Kurum idaresi tarafından, her mahpusa sağlıklı ve güçlü olmaları için besin değeri yeterli, iyi hazırlanmış ve uygun saatlerde sunulan yemekler verilir.”

²² Rec(2006)2-rev Sayılı Tavsiye Kararı, 2. Bölüm, m.27.3; “Mahpusların bedensel sağlıklarını geliştirmek ve uygun egzersizler ile boş zaman etkinliklerine imkân sağlamak amacıyla doğru bir biçimde organize edilen faaliyetler, cezaevi rejiminin ayrılmaz bir parçasını oluşturmaldır.”. 27.4; “Cezaevi yetkilileri uygun tesisat ve ekipman sağlayarak bu tür faaliyetleri kolaylaştırmaldır. 27.5 Cezaevi yetkilileri ihtiyaç duyan mahpuslar için özel faaliyetler organize edilmesine yönelik düzenlemeler yapmalıdır.”, 27.6; “Spor, oyunlar, kültürel faaliyetler, özel hobiler ve diğer boş zaman uğraşlarına imkân sağlanmalı ve mümkün olduğunca mahpusların bu etkinlikleri organize etmelerine izin verilmelidir.”

²³ Rec(2006)2-rev Sayılı Tavsiye Kararı, 2. Bölüm, m.36.1; “Küçük çocuklar sadece yüksek yararlarının gerektirmesi hâlinde cezaevinde bir ebeveyniyle birlikte kalabilirler. Bu çocuklara mahpus gibi muamele edilmemelidir.”

²⁴ Rec(2006)2-rev Sayılı Tavsiye Kararı’na göre “mahpusların giyeceklerinin ve yataklarının uygunluğu ve temizliği hekimin görevlerindedir.”

²⁵ (2006)2-rev Sayılı Tavsiye Kararı, 5. Bölüm, m.81.4; “Bütün personelin eğitimi, uluslararası ve bölgesel insan hakları belge ve standartlarının, özellikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (ETS No. 5) ve Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Muamele veya Cezanın Önlenmesi Sözleşmesinin (ETS No. 126) öğretilmesini ve Avrupa Cezaevi Kurallarının uygulanmasını kapsamalıdır.”

116. Cezaevindeki su sorunu ile ilgili gerekli çalışmaların yapılması gerektiği²⁶,

117. Artırılmış kapasitesinin üzerinde mahpus bulunduğu anlaşılan Kurumdaki mahpus sayısını azaltacak önlemler alınması²⁷,

Tavsiye edilmektedir.

²⁶ 8 January 2016, A/RES/70/175, Nelson Mandela Kuralları madde 18/1: “Mahpusların kendilerini temiz tutmaları zorunludur ve bu amaçla kendilerine sağlıkları ve temizlikleri için gerekli su ve tuvalet malzemesi sağlanır.”

²⁷ AİÖK Standartları, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010, para.46 “Bir cezaevindeki bütün faaliyetler ve hizmetler, planlanandan daha çok kişinin olması durumunda olumsuz etkilenecektir; söz konusu tesisteki genel yaşam kalitesi, belki de çok ciddi biçimde düşecektir. Ayrıca cezaevindeki veya cezaevinin bir bölümündeki aşırı kalabalıklaşma, fiziksel açıdan insanlık dışı veya aşağılayıcı düzeye gelebilir.”